

Sygn. akt: I C 356/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym: Przewodniczący SSO Rafał Kubicki

Protokolant sekr. sąd. Kamila Plit

po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2019 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) spółka komandytowa w G. oraz (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) spółka komandytowa w G.

przeciwko B. K.

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne

I. uznaje za bezskuteczne wobec powodów: (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) spółka komandytowa w G. oraz (...) Spółka

z ograniczoną odpowiedzialnością (...) spółka komandytowa w G.:

1) umowę darowizny zawartą 27 kwietnia 2017 r. przed notariuszem E. B. (Rep. (...)) pomiędzy M. K. (1) a pozwaną B. K., której przedmiotem były:

- udział wynoszący 99/100 części w stanowiącym odrębną nieruchomość lokalu mieszkalnym oznaczonym numerem (...) w budynku oznaczonym numerem (...) przy ulicy (...) w O. wraz z prawami związanymi z jego własnością, objętym księgą wieczystą KW Nr (...),

- z przysługującego M. K. (1) udziału – udział wynoszący 1/46 część w stanowiącym odrębną nieruchomość lokalu niemieszkalnym – garaży wielostanowiskowym oznaczonym numerem (...), usytuowanym w budynku oznaczonym numerem (...) przy ulicy (...) w O. wraz z prawami związanymi z jego własnością, objętym księgą wieczystą KW Nr (...),

2) umowę sprzedaży zawartą 24 sierpnia 2017 r. przed notariuszem I. Z. (Rep. (...)) pomiędzy M. K. (1) a pozwaną B. K., której przedmiotem był udział wynoszący 1/100 części

w stanowiącym odrębną nieruchomość lokalu mieszkalnym oznaczonym numerem (...) w budynku oznaczonym numerem (...) przy ulicy (...) w O. wraz

z prawami związanymi z jego własnością, objętym księgą wieczystą KW Nr (...),

w celu zaspokojenia wierzytelności przysługujących:

- (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) spółka komandytowa w G. z nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 1.06.2017 r. (I Nc 234/17) w kwocie 83.107,89 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 6 maja 2017 r. do dnia zapłaty, ponadto w kwocie 1.039 zł kosztów sądowych i 3.617 zł kosztów zastępstwa procesowego,

- (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) spółka komandytowa

w G. z nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 17.07.2017 r.

(IX GNc 852/17) w kwocie 454.598,28 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 17 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty, ponadto w kwocie 5.683 zł kosztów sądowych

i 7.217 zł kosztów zastępstwa procesowego,

II. oddała powództwo w pozostałej części,

III. zasądza od pozwanej B. K. na rzecz powoda (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) spółka komandytowa w G. kwotę 9.823 (dziewięć tysięcy osiemset dwadzieścia trzy) złote tytułem zwrotu kosztów procesu, a także kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego,

IV. zasądza od pozwanej B. K. na rzecz powoda (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) spółka komandytowa w G. kwotę 34.209 (trzydzieści cztery tysiące dwieście dziewięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, a także kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

SSO Rafał Kubicki

Sygn. akt I C 356/18

UZASADNIENIE

(...) Sp. z o.o. G. Sp. k. z siedzibą w G. oraz (...) Sp. z o.o. (...) Sp. k. z siedzibą w G. wnieśli pozew przeciwko pozwanej B. K., żądając uznania za bezskuteczne w stosunku do nich:

a) umowy darowizny z dnia 27 kwietnia 2017 r. zawartej przed notariuszem E. B. (Rep. (...)) pomiędzy M. K. (1) a pozwaną B. K., obejmującą darowiznę nieruchomości lokalowej nr (...) położonej w O. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...),

b) umowy darowizny z dnia 27 kwietnia 2017 r. zawartej przed notariuszem E. B. (Rep. (...)) pomiędzy M. K. (1) a pozwaną B. K., obejmującą darowiznę nieruchomości lokalowej niemieszkalnej (garaż) nr (...) położonej w O. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Wnieśli również o nakazanie pozwanej, aby zezwoliła na przeprowadzenie egzekucji z ww. nieruchomości, w celu zaspokojenia wierzytelności przysługujących:

a) (...) Sp. z o.o. G. Sp. k. z siedzibą w G., wynikającej z tytułu wykonawczego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 1 czerwca 2017 r., sygn. akt I Nc 234/17 wraz z klauzulą wykonalności z dnia 6 października 2017 r. w kwocie 83.107,89 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 6 maja 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1.039 zł tytułem kosztów sądowych oraz kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

b) (...) Sp. z o.o. (...) Sp. k. z siedzibą w G. wynikającej z tytułu wykonawczego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 17 lipca 2017 r., sygn. akt IX GNc 852/17 wraz z klauzulą wykonalności z dnia 14 listopada 2017 r. w kwocie 454.598,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 17 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5.683 zł tytułem kosztów sądowych oraz kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą od pełnomocnictwa,

W uzasadnieniu swojego żądania strona powodowa wskazała, że po uzyskaniu tytułów wykonawczych przeciwko dłużnikowi M. K. (1), wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne z majątku dłużnika, w celu zaspokojenia należności spółek. Dłużnik umową darowizny z dnia 27 kwietnia 2017 r. przeniósł własność nieruchomości na rzecz matki B. K.. Powodowe spółki podnoszą, że czynności prawne dokonane przez dłużnika zostały dokonane z pokrzywdzeniem wierzycieli. Dłużnik wyzbył się jednych z najważniejszych składników majątku,

z których mogło nastąpić zaspokojenie wierzytelności strony powodowej. Wskutek zawartych umów dłużnik stał się niewypłacalny. Powodowie wskazują, iż w niniejszej sprawie zastosowanie znajdują domniemania, że po pierwsze, jeżeli dłużnik w chwili dokonania darowizny był niewypłacalny, domniemywa się, że działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. To samo dotyczy przypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Po drugie, że jeżeli w wyniku czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową odniosła osoba będąca w bliskim z nim stosunku, wówczas domniemywa się, iż osoba ta wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Fakt, że nabywająca nieruchomości na podstawie umowy darowizny matka dłużnika pozostaje w bliskich stosunkach ze swoim synem, w odczuciu powodów jest bezsprzeczny.

Pozwana B. K. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i obciążenie powodów kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwana wskazała, iż brak jakichkolwiek przesłanek przemawiających za tym, ażeby dłużnik stał się niewypłacalny poprzez wyzbycie się prawa własności nieruchomości, które darował pozwanej, albowiem dłużnik jest właścicielem innej nieruchomości dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Ponadto dłużnik jest współwłaścicielem nieruchomości dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...). W świetle powyższego istnieje inny majątek dłużnika, z którego powodowie mogą zaspokoić swoje wierzytelności. Pozwana podniosła, że dokonana między nią a dłużnikiem czynność prawna była wynikiem normalnych relacji rodzinnych, nie była nakierowana na pokrzywdzenie wierzycieli. Pozwana bowiem od dłuższego czasu dokonuje spłaty zobowiązania wynikającego z udzielonej pożyczki zabezpieczonej hipotecznie z własnych środków oraz pomaga w utrzymaniu syna, będącego dłużnikiem, w związku z czym przyjęła za zasadne, iż spłacając zobowiązania syna może nabyć własność i udziały

w darowanych nieruchomościach, a zatem nie miało w tym przypadku miejsca dosłowne bezpłatne przysporzenie majątkowe. Pozwana wskazała również, że darowizna miała miejsce na długo przed uzyskaniem przez powodów tytułów wykonawczych będących podstawą niniejszego postępowania, co dowodzi braku niewypłacalności dłużnika w chwili dokonywania czynności pranej z pozwaną. Powód nie wykazał też, ażeby przeprowadził postępowanie egzekucyjne z całego majątku dłużnika, a co za tym idzie nie wykazał jego niewypłacalności oraz ewentualnego jej pogłębienia w związku ze skarżoną czynnością prawną.

Pismem z 11 marca 2019 r. powodowie rozszerzyli powództwo, wnosząc jak dotychczas, a nadto o:

uznanie umowy sprzedaży z dnia 24 sierpnia 2017 r. zawartej przed notariuszem I. Z. (rep. (...)), pomiędzy M. K. (1), a pozwaną B. K. udziału 1/100 we współwłasności nieruchomości lokalowej nr (...) położonej w O. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...), za bezskuteczną w stosunku do (...) Sp. z o.o. G. Sp. k. z siedzibą w G. oraz (...) Sp. z o.o. (...) Sp. k. z siedzibą w G.,

precyzując jednocześnie pkt II.2. i IV.2. pozwu, wskazując, że wnoszą o nakazanie pozwanej, aby zezwoliła na przeprowadzenie egzekucji z nieruchomości lokalowej nr (...) położonej w O. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz przysługującego jej udziału w wysokości 1/46 we współwłasności nieruchomości lokalowej niemieszkalnej (garaż) nr (...) położonej w O. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...), w celu zaspokojenia wierzytelności przysługujących:

a) (...) Sp. z o.o. G. Sp. k. z siedzibą w G., wynikającej z tytułu wykonawczego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 1 czerwca 2017 r., sygn. akt I Nc 234/17 wraz z klauzulą wykonalności z dnia 6 października 2017 r. w kwocie 83.107,89 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 6 maja 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1.039 zł tytułem kosztów sądowych oraz kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

b) (...) Sp. z o.o. (...) Sp. k. z siedzibą w G. wynikającej z tytułu wykonawczego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 17 lipca 2017 r., sygn. akt IX GNc 852/17 wraz z klauzulą wykonalności z dnia 14 listopada 2017 r. w kwocie 454.598,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami za

opóźnienie liczonymi od dnia 17 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5.683 zł tytułem kosztów sądowych oraz kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu strona powodowa wskazała, iż powyższe umożliwi jej skierowanie egzekucji co do całości ww. nieruchomości. Ponadto wskazali, że z historii operacji na rachunku bankowym pozwanej, nie wynika, jakiego kredytu i przez kogo zaciągniętego dotyczy spłata oraz że moment powstania ich wierzytelności, tj. od stycznia do kwietnia 2017 r. i uzyskanie w czerwcu i lipcu 2017 r. tytułów wykonawczych jedynie potwierdzają fakt istnienia ich wierzytelności.

Strona pozwana w odpowiedzi na pismo powoda w przedmiocie rozszerzenia powództwa wniosła o jego oddalenie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Sp. z o.o. G. Sp. k. z siedzibą w G. oraz (...) Sp. z o.o. (...) Sp. k. z siedzibą w G. posiadają wierzytelności w stosunku do dłużnika M. K. (1): (...) Sp. z o.o. G. Sp. k. z siedzibą w G. w wysokości 83.107,89 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 6 maja 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1.039 zł tytułem kosztów sądowych oraz kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, zaś (...) Sp. z o.o. (...) Sp. k. z siedzibą w G. w wysokości 454.598,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 17 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5.683 zł tytułem kosztów sądowych oraz kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą od pełnomocnictwa. Przedmiotowe wierzytelności wynikają z nakazów zapłaty. Pierwszy wydany przez Sąd Okręgowy w Poznaniu 1 czerwca 2017 r. w sprawie o sygn. I Nc 234/17, drugi z kolei, wydany przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w dniu 17 lipca 2017 r. w sprawie o sygn. IX GNc 852/17. Powodowe spółki, w celu wyegzekwowania powyższych wierzytelności, wszczęły postępowania egzekucyjne. Postępowanie wszczęte przez spółkę (...) Sp. z o.o. G. Sp. k. z siedzibą w G. prowadzone było pod sygn. akt Km 734/17, natomiast postępowanie wszczęte przez (...) Sp. z o.o. (...) Sp. k. z siedzibą w G. prowadzone było pod sygn. akt. Km 848/17.

(dowód: kopia nakazu zapłaty z dnia 1 czerwca 2017 r. k. 18, kopia nakazu zapłaty z dnia 17 lipca 2017 r. k. 17, akta postępowania egzekucyjnego o sygn. KM 734/17, akta postępowania egzekucyjnego o sygn. KM 848/17)

Dłużnik M. K. (1) umową darowizny z dnia 27 kwietnia 2017 r., zawartą przed notariuszem E. B. (Rep. (...)), darował pozwanej 99% udziałów w stanowiącym odrębną nieruchomość lokalu mieszkalnym oznaczonym nr (...) w budynku oznaczonym numerem (...) położoną w O. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz z przysługującego jemu udziału – udział wynoszący 1/46 część w stanowiącym odrębną nieruchomość lokalu niemieszkalnym (garażu wielostanowiskowym) nr (...), położoną w O. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...), określając wartość rynkową dokonanej darowizny na łączną kwotę 308.684 zł. W dniu 24 sierpnia 2017 r. pozwana zawarła z dłużnikiem umowę sprzedaży, na podstawie której nabyła od niego pozostały udział w nieruchomości lokalowej nr (...) położonej w O. przy ul. (...).

(dowód: akt notarialny rep. A nr (...) k. 78-85, treść KW nr (...) k. 58)

Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2018 r. organ egzekucyjny zwrócił powodowi (...) Sp. z o.o. G. Sp. k. z siedzibą w G. tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Jednocześnie zakończył postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 734/17, w tym umorzył egzekucje. W stosunku do spółki (...) Sp. z o.o. (...) Sp. k. z siedzibą w G. organ egzekucyjny również zwrócił tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 4 maja 2018 r. Jednocześnie zakończył postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 848/17, w tym umorzył egzekucję.

(dowód: postanowienie komornicze z dnia 04.05.2018 r., sygn. akt KM 848/17 k. 19, postanowienie komornicze z dnia 26.04.2018 r., sygn. akt KM 734/17 k. 20)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd oparł na przedłożonych w sprawie dokumentach, których wiarygodność nie została skutecznie podważona przez strony i nie budzi zastrzeżeń Sądu. Sąd uwzględnił zeznania pozwanej jedynie w tym zakresie, w którym odnoszą się one do przedstawionej przez pozwaną chronologii zdarzeń i które znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym, odmówił im jednak wiarygodności w zakresie jakim dotyczą charakteru umów zawartych przez pozwaną z dłużnikiem i ich wzajemnych relacji.

Sąd postanowił pominąć wniosek dowodowy powodów złożony na rozprawie w dniu 18 kwietnia 2019 r., o zwrócenie się do Urzędu Skarbowego w O.

o nadesłanie kopii PIT-ów pozwanej za ostatnie 5 lat w celu ustalenia jej sytuacji finansowej, a także do banku (...) S.A. o przesłanie historii rachunku bankowego pozwanej, jako po pierwsze spóźniony, a po drugie nieprzydatny dla rozstrzygnięcia.

W ocenie Sądu, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci złożonych przez strony dokumentów oraz zeznania pozwanej są wystarczające do podjęcia prawidłowego rozstrzygnięcia.

Analizując zasadność żądań, wskazać należy, że ustawowe przesłanki możliwości uznania czynności prawnej za bezskuteczną wobec wierzycieli zostały określone w art. 527 k.c. Zgodnie z § 1 tego przepisu, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną

w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Cytowany przepis w § 2 dalej stanowi, że czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 3). Przepis art. 528 k.c. stanowi, że jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Niewątpliwie celem skargi pauliańskiej jest ochrona interesów wierzyciela na wypadek nielojalnego postępowania dłużnika, który z pokrzywdzeniem wierzyciela wyzbywa się składników swego majątku na rzecz osób trzecich i w ten sposób stwarza lub pogłębia stan swojej niewypłacalności.

Na podstawie omawianych przepisów można wyróżnić następujące przesłanki warunkujące możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony pauliańskiej: istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności (1), dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią (2), pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika (3), dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela (4), uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią (5), działanie osoby trzeciej w złej wierze (6).

Rzecz jasna powodowie (wierzyciele) - stosownie do przepisu art. 6 k.c. - muszą wykazać wystąpienie wszystkich przesłanek, a niespełnienie którejkolwiek z wymienionych okoliczności skutkuje oddaleniem roszczenia pauliańskiego.

Jednakże z powołanych już przepisów art. 527 § 3 k.c. i art. 528 k.c. wynika, że ustawodawca w pewnych przypadkach wprowadził ułatwienia dowodowe, odnośnie wykazania ostatniej z wymienionych przesłanek, tj. działania osoby trzeciej w złej wierze. W okolicznościach niniejszej sprawy, każda z wymienionych regulacji (art. 527 § 3 k.c. i art.

528 k.c.), znajduje zastosowanie do zaskarżonych przez stronę powodową czynności prawnych dłużnika. Stroną przedmiotowych umów, była osoba bliska dłużnika (jego matka), a więc strona powodowa nie musiała wykazać, że pozwana wiedziała, iż dłużnik darując udziały w nieruchomościach, a następnie sprzedając pozostałe udziały pozwanej w nieruchomości mieszkalnej działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Niemniej jednak w ocenie Sądu, powód wykazał zaistnienie wszystkich wymienionych przesłanek skargi pauliańskiej, a twierdzenia pozwanej kwestionujące ustalenia Sądu w tym zakresie nie zasługują na uwzględnienie.

W okolicznościach niniejszej sprawy istotne znaczenie miało zatem ustalenie, czy stan pokrzywdzenia wierzyciela oraz rzeczywistej niewypłacalności dłużnika istniał zarówno w chwili wystąpienia ze skargą paulińską (art. 527 § 2 k.c.), jak i w chwili orzekania przez sąd o żądaniu wierzyciela uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną. W tym też zakresie orzecznictwo jest jednolite (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 8 września 2016r., I ACa 378/16, Legalis nr 1509163). Ponadto stan niewypłacalności w rozumieniu art. 527 § 2 k.c., nie musi oznaczać całkowitej niemożności zaspokojenia wierzyciela. Wystarczające jest bowiem, aby w następstwie zaskarżonej czynności nastąpiło pogorszenie możliwości zaspokojenia się wierzyciela bądź jej opóźnienie (wyrok Sądu Apelacyjnego w łodzi z 30 czerwca 2016r., I ACa 1240/15, Legalis nr 1508808).

W tej sprawie powodom przysługują wierzytelności stwierdzone prawomocnymi nakazami zapłaty. Wierzytelności zostały zasądzone po dokonaniu czynności przez dłużnika, powstały jednak wcześniej. Dłużnik w chwili rozporządzania mieniem zdawał sobie sprawę, że odpowiada za dług. Zaprzestał spłacania wierzytelności, co zostało potwierdzone zeznaniami pozwanej.

W tych warunkach należało w pierwszej kolejności ocenić, czy skutek czynności prawnych, dokonanych przez dłużnika:

- B. K., jako osoba bliska, uzyskała korzyść majątkową,
- czy czynności prawne dłużnika zostały dokonane z pokrzywdzeniem wierzycieli,
- czy dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Odpowiedź na każde z tych pytań jest pozytywna.

Pozwana nie kwestionowała, iż uzyskała korzyść majątkową, i jest to oczywiste nawet przy uwzględnieniu okoliczności podanych przez nią w zeznaniach. Niezależnie od wszystkiego stała się właścicielką nieruchomości.

Wierzyciele utracili możliwość zaspokojenia się z majątku dłużnika, albowiem M. K. (1) wyzbył się jednych z najważniejszych składników swego majątku w sytuacji, gdy pozostały majątek jest niewystarczający do zaspokojenia powodów, zatem pogłębił swoją niewypłacalność wskutek dokonania umowy darowizny oraz umowy sprzedaży. Powód wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi, które nie doprowadziło do wyegzekwowania żadnej kwoty. Stan niewypłacalności dłużnika został wykazany w sposób nie budzący wątpliwości.

Niewątpliwie dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, co – paradoksalnie – potwierdzają nawet zeznania pozwanej, albowiem, wyzbywając się majątku, z którego mogło nastąpić zaspokojenie wierzytelności, pokrzywdzenie przewidywał. Świadczą o tym słowa pozwanej (k. 230): w (...) syn i synowa poinformowali mnie, że się rozstają, i to, w połączeniu z później przekazaną mi przez niego informacją, że wziął drugi kredyt i że nie przejmie hipoteki obciążającej moje mieszkanie, spowodowało zawarcie między nami umowy darowizny na moją rzecz. Syn zaproponował, że zabezpieczy moją przyszłość w ten sposób (...) Sprzedaż jednego procenta, która nastąpiła później, spowodowana była tym, że zasięgnęłam informacji u notariusza, czy jestem zabezpieczona w 100%, i dowiedziałam się, że nie jestem zabezpieczona i muszę mieć 100%”. Powtarzające się w zeznaniach słowo: „zabezpieczenie” świadczy o pełnej świadomości obu stron o zagrożeniu egzekucją wierzyciela i o chęci uchronienia majątku rodzinnego przed tą egzekucją. Świadomość pokrzywdzenia nie musi dotyczyć konkretnego wierzyciela, wystarczy świadomość pokrzywdzenia któregośkolwiek z wierzycieli. Dodatkowo na niekorzyść pozwanej przemawia

domniemanie ustanowione w art. 527 § 3 k.c., że jeżeli w wyniku czynności prawnej – w tym wypadku umowy darowizny i umowy sprzedaży – dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, korzyść majątkową odniosła osoba będąca w bliskim z nim stosunku, wówczas domniemywa się, iż osoba ta wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Ustawodawca nie określił, jakiego rodzaju relacje przesądzają o pozostawaniu wskazanych podmiotów w bliskich stosunkach. Stosunek bliskości na ogół wynika z powiązań rodzinnych, ale może wynikać także z innych więzi, w szczególności uczuciowych, przyjacielskich, towarzyskich czy majątkowych. Domniemanie ustanowione w przedstawnym przepisie może być zatem zastosowane względem każdej osoby, o ile w konkretnym przypadku stopień wzajemnych powiązań zachodzących z tytułu więzi rodzinnych, przyjaźni, wdzięczności, wspólnych interesów itp. pozwala uznać, że są to stosunki bliskie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 1964 r, III CR 39/64, Lex nr 188). Bezspornym natomiast jest, że stronami umowy darowizny był dłużnik oraz jego matka, a więc osoby pozostające ze sobą w bliskich stosunkach nie tylko formalnie, ale i emocjonalnie, co wynika z zeznań złożonych przez pozwaną B. K.. Ponadto w ocenie Sądu czynność prawna dokonana przez dłużnika i pozwaną miała na celu nie tylko wyprowadzenie najważniejszych składników majątku dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli, ale również utrudnienie dochodzenia roszczeń przez wierzycieli, poprzez częściowe darowanie, a częściową sprzedaż nieruchomości. Sąd nie przyjął za wiarygodne tych zeznań pozwanej, w których starała się usprawiedliwiać, że o dalszych kredytach dowiedziała się dopiero później. Brzmi to równie niewiarygodnie jak to, że pozwana nie wie, gdzie obecnie jej syn pracuje. Oboje – jak wynika z zeznań pozwanej – stanowią przykład zażyłych powiązań rodzinnych. Okoliczności sprawy wskazują na to, że – zawierając zaskarżone w tym postępowaniu czynności – działali w sposób przemyślany i z pełną świadomością stanu rzeczy.

Pozwana podnosiła, że od dłuższego czasu dokonuje ona spłaty zobowiązania syna wynikającego z udzielonej pożyczki zabezpieczonej hipotecznie oraz pomaga w jego utrzymaniu i że w połączeniu z przekazaną jej przez syna informacją o zaciągnięciu kolejnego kredytu i braku możliwości przejęcia hipoteki obciążającej mieszkanie pozwanej zasadnym było nabycie własności i udziału w ww. nieruchomościach. W relacji pozwanej z dłużnikiem nie miało zatem miejsca - jej zdaniem - dosłowne bezpłatne przysporzenie majątkowe. W ocenie Sądu, argumentacja pozwanej jest chybiona. Nawet jeśli uznać ją za prawdę, nie można przyjąć, by świadczenia pozwanej na spłatę zobowiązań dłużnika czy na jego utrzymanie stanowiły ekwiwalent za przeniesienie przez dłużnika na jej rzecz praw do nieruchomości. Dlatego za pozbawione znaczenia dla rozstrzygnięcia Sąd uznał dowody w postaci kopii deklaracji podatkowej i dowodów wpłat przedstawione przez pozwaną na rozprawie w dniu 18 kwietnia 2019 r. (k. 183-227).

Na końcu wskazać należy, że w sprawie nie wystąpiły okoliczności wskazane w art. 533 k.c. Zgodnie z powołaną regulacją, osoba trzecia, która uzyskała korzyść majątkową wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, może zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności prawnej za bezskuteczną, jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika. Z powyższego przepisu wynika, że osobie trzeciej (pозwanej) przysługuje upoważnienie przemienne do zwolnienia się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela przez zaspokojenie wierzyciela lub wskazanie mu wystarczającego mienia dłużnika.

W niniejszej sprawie pozwana wskazywała, co prawda, że dłużnik posiada inny majątek, z którego strona powodowa mogłaby uzyskać zaspokojenie (że M. K. (1) jest właścicielem nieruchomości o nr KW (...) oraz współwłaścicielem nieruchomości o nr KW (...)), jednak nie mogło to doprowadzić do oddalenia powództwa. Do majątku dłużnika skierowane były egzekucje komornicze, które okazały się bezskuteczne i zostały umorzone i już tylko ten fakt wystarcza do obalenia twierdzenia pozwanej. Ponadto w toku tych postępowań powodowe spółki występowały z wnioskiem o wezwanie dłużnika do złożenia wykazu majątku oraz w razie nieustalenia majątku pozwalającego na zaspokojenie roszczeń

o poszukiwanie majątku dłużnika za wynagrodzeniem. Z dokonanej przez Sąd analizy dokumentów zgromadzonych w niniejszej sprawie wynika, że nieruchomości wskazane przez pozwaną jako te, z których strona powodowa mogłaby uzyskać zaspokojenie roszczeń, w rzeczywistości nie dają takiej możliwości. Nieruchomość o nr KW (...) nie stanowi

już własności M. K. (1) (brak wpisu w dziale II ww. księgi wieczystej). Nadto nieruchomości ta, w dziale IV KW wpisane ma liczne hipoteki uniemożliwiające zaspokojenie wierzytelności:

- hipoteka umowna łączna zwykła – 115.701,21 CHF na rzecz (...) S.A.,
- hipoteka umowna łączna kaucyjna – 57.850,61 CHF na rzecz (...) S.A.,
- hipoteka umowna łączna – 450.000 zł na rzecz Banku (...) S.A. Oddział w O.,
- hipoteka umowna łączna – 599.921,60 zł na rzecz Banku (...) S.A.,
- hipoteka umowna łączna – 360.000 zł na rzecz (...) S.A. Oddział w O.,
- hipoteka umowna łączna – 65.000 zł na rzecz A. K. (byłej synowej pozwanej – co wynika z jej zeznań).

Z kolei w dziale III KW wpisano ostrzeżenie o niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w treści księgi wieczystej, a rzeczywistym stanem prawnym, skierowane przeciwko prawu własności A. W., a zabezpieczające prawo M. C. i S. Z..

Na drugiej nieruchomości o nr KW (...), stanowiącej własność M. K. (1) powód (...) Sp. z o.o. G. Sp. k. z siedzibą w G. ma wpisaną hipotekę przymusową do kwoty 66.480,38 zł, czyli kwoty niższej niż wierzytelność ww. powoda. Druga hipoteka na kwotę 65.000 zł została wpisana na rzecz A. K.. Nadto w dziale III KW wpisano ostrzeżenie - egzekucja z nieruchomości na rzecz (...) Banku S.A. wezwanie do zapłaty w egzekucji z nieruchomości KM 2374/18 2018-08-21, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie M. K. (2).

Słusznie wskazują powodowie (k. 152), że pierwsza z nieruchomości oczywiście nie może być już źródłem ich zaspokojenia w ogóle, zaś druga z nich nie da zaspokojenia powodowi (...) w żadnym zakresie, a wierzytelność powoda (...) jest wyższa niż jego zabezpieczenie hipoteczne.

Konsekwencją tych faktów (wynikających niezbieżnie z dołączonych wydruków ksiąg wieczystych i niekwestionowanych przez pozwaną twierdzeń powodów zawartych w piśmie procesowym z 11 marca 2019 r.) było uznanie, że pozwana uzyskała nieruchomości oraz udział w nieruchomości z pokrzywdzeniem wierzycieli (z udaremieniem ich zaspokojenia). Zatem żądania strony powodowej należało uznać za zasadne.

Sąd oddalił powództwo w zakresie, w jakim strona powodowa domagała się nakazania pozwanej, aby zezwoliła na przeprowadzenie egzekucji z nieruchomości lokalowej nr (...) położonej w O. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz przysługującego jej udziału w wysokości 1/46 we współwłasności nieruchomości lokalowej niemieszkalnej (garaż) nr (...) położonej w O. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w (...) prowadzi księgę wieczystą nr (...), w celu zaspokojenia wierzytelności strony powodowej przysługujących:

- a) (...) Sp. z o.o. G. Sp. k. z siedzibą w G., wynikającej z tytułu wykonawczego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 1 czerwca 2017 r., sygn. akt I Nc 234/17 wraz z klauzulą wykonalności z dnia 6 października 2017 r. w kwocie 83.107,89 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 6 maja 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1.039 zł tytułem kosztów sądowych oraz kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
- b) (...) Sp. z o.o. (...) Sp. k. z siedzibą w G. wynikającej z tytułu wykonawczego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 17 lipca 2017 r., sygn. akt IX GNc 852/17 wraz z klauzulą wykonalności z dnia 14 listopada 2017 r. w kwocie 454.598,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 17 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5.683 zł tytułem kosztów sądowych oraz kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą od pełnomocnictwa

W ocenie Sądu dla dochodzenia roszczeń z tytułu skargi pauliańskiej wystarczające pozostaje uznanie zaskarżonych czynności prawnych za bezskuteczne w stosunku do strony powodowej. Należy się bowiem zgodzić, że rola Sądu

w procesie pauliańskim ogranicza się jedynie do wydania wyroku o bezskuteczności czynności względnej. Sąd nie nakłada na osobę trzecią obowiązku znoszenia egzekucji, gdyż powstaje on dopiero w momencie uprawomocnienia się wyroku, uwzględniającego powództwo z art. 527 k.c., przy czym następstwa takiego orzeczenia określił sam ustawodawca w art. 532 k.c. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 lutego 2013 r., VI ACa 10852/12, niepubl.).

Podstawą prawną wyroku jest art. 527 § 1-3, art. 528 i art. 529 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł po myśli przepisów art. 98 § 1 i 3 k.p.c. stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Zgodnie z treścią przepisu art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Na koszty procesu poniesione przez powoda (...) Sp. z o.o. G. Sp. k. z siedzibą w G., składały się: kwota 4.389 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwota 5.434 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego powoda wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa oraz kwota 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego. Z kolei na koszty procesu poniesione przez powoda (...) Sp. z o.o. (...) Sp. k. z siedzibą w G., składały się kwota 23.375 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwota 10.834 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego powoda wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa oraz kwota 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

sędzia Rafał Kubicki